

SAMORZĄDOWA KARTA PRAW RODZIN

W ostatnich miesiącach podjęto próby podważenia na poziomie samorządowym gwarantowanych konstytucyjnie praw rodzin, w tym praw rodziców i dzieci, oraz prawnej tożsamości i ustrojowej pozycji małżeństwa. Silny społeczny sprzeciw spowodowała podpisana przez Prezydenta Warszawy Deklaracja LGBT+, która zawiera szereg ideologicznych postulatów naruszających standardy bezstronności światopoglądowej władz publicznych. Obejmowała ona zapowiedź wprowadzenia do szkół zajęć permissywnej edukacji seksualnej według standardów WHO, która budzi zasadnicze wątpliwości z perspektywy konstytucyjnej zasady ochrony dzieci przed demoralizacją. Już wcześniej podobne rozwiązania zostały wprowadzone w węższym zakresie m.in. w Słupsku i w Gdańsku. W październiku już po raz trzeci aktywiści ruchu LGBT wykorzystali polskie szkoły do przeprowadzenia w nich akcji propagandowej „Tęczowy Piątek”.

W tych okolicznościach konieczne jest opowiedzenie się po stronie wartości chronionych przez Konstytucję – tożsamości małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny, ochrony rodziny i rodzicielstwa (art. 18), prawa do ochrony życia rodzinnego (art. 47), prawa rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem (art. 48 ust. 1) oraz zasady ochrony dziecka przed demoralizacją (art. 72 ust. 1).

Wzywamy wszystkie osoby, rodziny, zrzeszenia oraz samorządy, by przystąpiły do niniejszej Karty i przyłączyły się do obrony tych wartości wprowadzając następujące rozwiązania:

1. Zagwarantowanie przestrzegania przez szkoły praw rodziców

Konstytucyjna zasada pomocniczości „umacniająca uprawnienia obywateli i ich wspólnot” odniesiona do podstawowej wspólnoty obywateli i komórki społecznej – rodziny – jest konkretyzowana w konstytucyjnym prawie rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Zadaniem systemu oświaty jest wspomaganie wychowawczej roli rodziny w sposób, który nie koliduje z konstytucyjnymi prawami rodziców (art. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe¹). Żadna instytucja oświaty nie może zastępować wychowania rodzinnego treściami, które byłyby z nim sprzeczne lub które godziłyby w naturalną tożsamość rodziny. Niestety w praktyce nawet ustawowo gwarantowane prawa rodziców są bardzo często ignorowane w toku wychowania szkolnego.

Rolą jednostek samorządu terytorialnego nie jest ani ustalanie podstawy programowej, ani programu wychowawczo-profilaktycznego. Samorządy powinny jednak sprawdzać czy w prowadzonych przez nie szkołach jest przestrzegane prawo.

Dlatego jednostki samorządu terytorialnego powinny w szczególności weryfikować czy przestrzegane są prawa rodziców – w tym w szczególności wymóg uzyskania zgody rady rodziców na uchwalenie programu profilaktyczno-wychowawczego oraz na podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz wymóg każdorazowego uzyskania zgody rodzica na udział dziecka w zajęciach dodatkowych. Samorząd powinien także informować rodziców o przysługujących im uprawnieniach.

2. Publiczne udostępnienie informacji o współpracy szkół z organizacjami pozarządowymi

---

¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018, poz. 996 z późn. zm., dalej jako Prawo oświatowe).

Jednostka samorządu terytorialnego prowadząca szkołę powinna stworzyć ogólnodostępny, aktualizowany na bieżąco dokument udostępniany w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie internetowej gminy informujący o tym, na działalność jakich organizacji pozarządowych lub na używanie jakich materiałów takich organizacji w procesie wychowania w danej szkole lub placówce wydał zgodę dyrektor. Dzięki takiemu rozwiązaniu rodzice będą dysponować wiedzą o działalności tych organizacji w szkole jeszcze przed podjęciem decyzji o powierzeniu zadań z zakresu wychowania dziecka danej instytucji oświaty, bez konieczności składania osobnego wniosku.

3. Stosowanie mechanizmu podwójnej weryfikacji rodzicielskiej zewnętrznych organizacji oraz materiałów używanych w procesie wychowania szkolnego w zakresie związanym z seksualnością i rozwojem psychoseksualnym

Szkoła lub placówka powinna zapewnić rodzicom możliwość weryfikacji zewnętrznych organizacji oraz materiałów, używanych w procesie wychowania, na dwa sposoby: zarówno indywidualnie, jak i zbiorowo poprzez strukturę rady rodziców. Dyrektor może wyrazić zgodę na podjęcie działalności w szkole lub placówce przez organizację zewnętrzną lub na używanie w procesie wychowania materiałów takiej organizacji dopiero po uprzednim uzyskaniu pozytywnej opinii rady rodziców, ale także dopiero po udostępnieniu informacji zawierającej nazwę i program zajęć oraz profil takiej organizacji każdemu rodzicowi z osobna w sposób umożliwiający zapoznanie się z treścią tych dokumentów.

Mechanizm podwójnej weryfikacji znajduje uzasadnienie prawne zarówno w przypadku zajęć dodatkowych, jak i wszystkich innych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły, które wykraczają poza podstawę programową.

4. Wsparcie przez samorząd organizacji rodzicielskich monitorujących realizację przez szkoły modelu wychowania integralnego

Szkoły i placówki oświatowe powinny promować model wychowania integralnego rozumianego jako „wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej” (art. 1 pkt 3 Prawa oświatowego), co w odniesieniu do wychowania seksualnego oznacza, że szkoła powinna w ramach tego rodzaju zajęć „wspierać wychowawczą rolę rodziny, promować integralne ujęcie ludzkiej seksualności, kształtować postawy prorodzinne, prozdrowotne i prospołeczne” (§ 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r.²), a nauczyciele powinni zmierzać do tego, by uczniowie „doceniali wartość rodziny i znali zadania, jakie ona pełni, uznawali godność człowieka, poszukiwali, odkrywali i dążyli do osiągnięcia celów życiowych i wartości ważnych dla odnalezienia własnego miejsca w rodzinie i w świecie” (załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r.³) z czego wynika sprzeciw wobec takich

---

² Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. 2014 poz. 395 z późn. zm.).

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego

form wychowania, które prezentowałyby jedną z tych sfer w sposób wyabstrahowany od pozostałych, co w odniesieniu do wychowania seksualnego oznaczałoby wypaczenie go do postaci seksualizacji.

Chociaż rolę samorządów nie jest ustalanie podstawy programowej ani programu profilaktyczno-wychowawczego szkoły, mogą one wspomagać rodzicielski monitoring realizacji integralnego modelu wychowania, udzielając w tym zakresie wsparcia instytucjonalnego lub finansowego.

5. Wykluczenie przeznaczania środków publicznych i mienia publicznego na projekty podważające konstytucyjną tożsamość oraz autonomię małżeństwa i rodziny

Niedopuszczalne jest przeznaczanie mienia publicznego lub środków publicznych na projekty, których charakter zakłada kwestionowanie konstytucyjnej tożsamości małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny oraz tożsamości i autonomii rodziny, w tym w szczególności działania realizowane w zakresie edukacji. Samorządowy program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz regulaminy konkursów dla organizacji społecznych powinny zostać uzupełnione o postanowienia wykluczające przeznaczanie środków na działania podważające te zasady ustroju konstytucyjnego lub godzące w prawa obywateli.

6. Zagwarantowanie rodzicom pluralizmu i możliwości wyboru spośród różnych form opieki nad najmłodszymi dziećmi

Organy samorządu powinny wprowadzić rozwiązania, które umożliwią rodzicom najmłodszych dzieci wybór pomiędzy instytucjonalną opieką kolektywną, opieką domową i innymi formami opieki nad dzieckiem, pozwalając na realizację zróżnicowanych potrzeb związanych z opieką, jakie mają różne grupy rodziców i dzieci. Rozwiązania takie stanowiłyby także udogodnienie dla rodziców, których dzieci nie mogą korzystać z instytucjonalnej opieki kolektywnej.

7. Uwzględnienie perspektywy *family mainstreaming* w procesie tworzenia aktów prawa miejscowego

Tworzenie każdego aktu prawa miejscowego powinno poprzedzać określenie, czy wpłynie on na sytuację rodzin oraz na zakres praw rodziców i praw dzieci. Jeśli ma to miejsce, każdorazowo powinna zostać dokonana wszechstronna ocena skutków regulacji w tym zakresie. Niedopuszczalne jest w szczególności ograniczenie przez akt prawa miejscowego konstytucyjnych i ustawowych praw rodziców i dzieci oraz praw rodzin.